

Aan Provinciale Staten

DATUM	8-2-2022	NUMMER PS	Voegt de griffie toe
DOMEIN	Landelijke Leefomgeving	COMMISSIE	RGW
STELLER	Roland Zoer	TELEFOONNUMMER	06 5113 3029
NUMMER	823F2D02	PORTEFEUILLEHOUDER	Van Essen

Onderwerp Statenbrief:

Gebruik van slag- en steekwapens in combinatie met vigerende ganzenontheffingen, provinciale opdrachten en vrijstellingen

Voorgestelde behandeling:

Ter informatie

Geachte dames en heren,

Essentie / samenvatting

Sinds de invoering van de Wet natuurbescherming per 1 januari 2017 is het niet langer toegestaan het middel cervicale dislocatie (het breken van de nek) toe te passen op vogels met een omvang groter dan eenden. In de praktijk is hierdoor het geweer het enige middel dat kan worden aangewend voor het doden van in nood verkerende, gewonde ganzen. Wij hebben besloten het gebruik van de middelen slag- en steekwapens, vanuit het oogpunt van dierenwelzijn, aan te wijzen voor gebruik in combinatie met de vigerende ganzenontheffingen, provinciale opdrachten en vrijstellingen. Dit voorkomt in specifieke situaties onnodig lang lijden.

Inleiding en toelichting

Het bestuur van de Faunabeheereenheid Utrecht (FBE) heeft, in navolging van eerdere aanvragen, een aanvraag ingediend om het middel slag- en steekwapens ook te mogen aanwenden op ganzen. Al eerder hebben wij het middel op hun aanvraag toegestaan bij de nieuwe ontheffingen voor vogels met een omvang groter dan eenden, verleend op basis van het door ons op 7 juli 2020 goedgekeurde Faunabeheerplan 2019-2025. Omdat in het nieuwe Faunabeheerplan in bijlage II het ganzendeel ongewijzigd is overgenomen van het Faunabeheerplan 2014-2019 is dit deel niet geactualiseerd en de wetwijziging vanaf 1 januari 2017 niet meegenomen, waar dat dus voor de andere soorten wel is gebeurd. Zoals u bekend werken wij via verschillende sporen, interprovinciaal en met het Projectteam ganzenbeheer Utrecht, aan een nieuw ganzenbeleid (2021RGW66). De uitkomst daarvan zal uiteindelijk bijlage II van het 'gandenbeheerplan' moeten gaan vervangen.

Onder het regime van de Flora- en Faunawet (vóór 1 januari 2017) was cervicale dislocatie toegestaan voor het doden van gewonde vogels, waaronder ganzen. Met de inwerkingtreding van de Wet natuurbescherming kwam hier evenwel verandering in. Door opname van artikel 3.9, negende lid, van het Besluit natuurbescherming werd vanaf die datum gebruik van het middel cervicale dislocatie beperkt tot het doden van in nood verkerende, gewonde vogels met een omvang kleiner dan of gelijk aan eenden. Bij het toepassen van het middel cervicale dislocatie bij grotere vogels bestaat het risico dat intreding van hersendood te lang op zich laat wachten. Omdat de vigerende ganzenontheffingen voortkomen uit het Faunabeheerplan 2014-2019 zijn deze niet opnieuw aangevraagd door de FBE en daarom is de wetwijziging van 2017 daarin niet verwerkt. Het geweer is nu het enige middel dat in de praktijk is toegestaan om te worden aangewend voor het doden van een in nood verkerende, gewonde gans. Dit heeft als ongewenst gevolg dat het sindsdien onnodig lang kan duren voordat deze met een vangschot uit diens lijden kan worden verlost.

Voorbeeld: tijdens het beheren van ganzen wordt een gans in vlucht niet dodelijk getroffen en komt neer op een locatie waar deze niet zonder gevaar kan worden gedood middels het geven van een vangschot. De locatie is bijvoorbeeld gelegen in de nabijheid van een weg of kassen, of er is sprake van een verharde achtergrond waardoor het risico bestaat op een ricochetschot (afkaatsen). De in nood verkerende, gewonde gans zou nu eerst

moeten worden verplaatst naar een locatie waar het geweer veilig kan en mag worden aangewend voor het geven van een vangschot.

De hierboven geschetste praktijk is onwenselijk. Om hieraan een einde te maken en naar de letter van de wet te gaan handelen heeft de FBE een aanvraag ingediend om aanvullend aan de eerder door ons verleende ontheffingen, opdrachten en de door u verleende vrijstelling opgenomen in de Interim omgevingsverordening provincie Utrecht 2021 het middel slag- en steekwapens te mogen gebruiken voor watervogels; in dit geval ganzen. Het gaat dan vooral om grauwe ganzen, verwilderde boerenganzen, kolganzen, Canadese ganzen en brandganzen. Deze besluiten zijn genomen voor de uitvoering van de Utrechtse ganzenafspraken waarover wij u hebben geïnformeerd in uw vergadering van 23 maart 2021. Door direct het middel slag- en steekwapens te kunnen gebruiken kan een effectief en diervriendelijker alternatief worden geboden en onnodig lang lijden voorkomen.

De aanvraag is ingediend met de volledige steun van alle zes de belangenorganisaties in het bestuur van de FBE, waaronder maatschappelijke organisaties als de Dierenbescherming en de terreinbeherende natuurorganisaties. Daarbij geeft de FBE aan ondertussen over de kennis en vaardigheden te bezitten om deze taak humaan en doeltreffend uit te kunnen voeren zoals het Besluit natuurbescherming verlangt en alleen als noodoplossing voor dieren die al verwond zijn. Het artikel verlangt ook naar alternatieven te kijken die beter zijn. Het enige bekende alternatief, het inzetten van elektrische bedwelmings-elektrocucie is in de praktijk niet uitvoerbaar¹.

Ook omliggende provincies werden na het inwerkingtreden van de Wet natuurbescherming geconfronteerd met de juridische onmogelijkheid om nog langer cervicale dislocatie toe te staan bij het doden van in nood verkerende, gewonde ganzen: de provincies Zuid-Holland en Gelderland hebben het gebruik van slag- en steekwapens in combinatie met ganzenontheffingen inmiddels toegewezen. Naar verwachting zal Noord-Holland het gebruik van deze middelen toewijzen in Q1 2022. Ook de provincies Groningen en Zeeland denken inmiddels na over de inzet van deze middelen. Andere provincies, zoals Drenthe en Limburg, geven aan dit niet te gaan doen, omdat er in die provincies sprake is van relatief weinig afschot van ganzen.

Vervolprocedure / voortgang

In lijn met de beschikking zullen wij bij een eerste wijziging van de Omgevingsverordening provincie Utrecht voorstellen het gebruik van het middel slag- en steekwapens aan artikel 6.46 toe te voegen voor de ganzensoorten die onder de vrijstelling vallen. Het artikel is van toepassing in de winter(rust)periode buiten de ganzenrustgebieden en beperkt tot dreigende schade op alleen kwetsbare gewassen en ondersteunend aan verjaagacties. In de provincie zijn er in de winter weinig percelen met kwetsbare gewassen, maar als de vrijstelling gebruikt wordt dan is vanuit het oogpunt van eenduidigheid en het voorkomen van onnodig dierenleed gewenst om ook hier het middel slag- en steekwapens toe te staan.

Zoals hiervoor vermeld werken wij via verschillende sporen aan nieuw provinciaal ganzenbeleid. Hierin zullen wij met de FBE nagaan in hoeverre het "aanschieten" van ganzen zoveel mogelijk kan worden voorkomen om het "aanschieten" tot een minimum te beperken.

Bijlagen

- Ontheffing Wet natuurbescherming (beheer en schadebestrijding) voor het gebruik van slag- en steekwapens in combinatie met vigerende ganzenontheffingen
- Instructieblad slag- en steekwapens FBE Utrecht
- Flyer ganzenbeheer provincie Utrecht

Gedeputeerde Staten van Utrecht,

Voorzitter,
mr. J.H. Oosters

Secretaris,
mr. drs. A.G. Knol-van Leeuwen

¹ Raad Voor Dierenaangelegenheden, Zienswijze over tien hulp-, vang- en dodingsmiddelen vogels, 1 maart 2016 (1/3, pagina 26)